

Připomínky České pirátské strany k návrhu změny zákona o svobodném přístupu k informacím, který předložilo dne 27. září ministerstvo vnitra k veřejné diskusi

Předložený návrh nevychází z odborných analýz a slouží prakticky pouze zájmu úřadů, což je jeho leitmotivem (dokonce i informační příkaz slouží zájmu úřadů). Základní problémy navrhovaného zákona jsou následující:

- Zákon neobsahuje dostatečnou úpravu povinného zveřejňování informací na Internetu, dokonce rozsah povinně zveřejňovaných informací zužuje (informace poskytnuté na žádost, náplň činnosti, odvolací orgány)
- Zákon podstatně zužuje okruh poskytovaných informací (tajná jednání, platy)
- Zákon přichází s velkými změnami v oblasti, která byla dlouho „prozkoumávána“ rozhodovací činností správních soudů
- Zákon ustálenou judikaturu soudů nerespektuje (platy, veřejné instituce)
- Zákon se komplikuje a je pro žadatele nesrozumitelný, zcela bezdůvodně mění čísla existujících paragrafů
- Žadatel se musí seznámit s úpravou správního řízení, aby obstál
- Zákon prodlužuje lhůty a jinak zhoršuje procesní postavení žadatele
- Zákon neobsahuje účinné sankce a metodické vedení úřadů k otevřenosti vůči veřejnosti

Svobodný přístup k úředním dokumentům není, že si podáme žádost o informace, pak žádost o ochranu před nečinností, pak upřesnění žádosti, pak odvolání, pak správní žalobu, kasační stížnost a celé kolečko znovu a znovu, až po několika letech získám požadovanou informaci, když už ji vůbec nepotřebuji. Svobodný přístup k informacím je bezprostřední, okamžitý přístup k informacím, kde žadatel nečeká na informace roky, ale má je na několik kliknutí k dispozici.

Předložený návrh ministerstva vnitra jde zcela opačným směrem, zhoršuje dostupnost informací jak hmotněprávně, tak procesněprávně, a zcela postrádá vizi, jak usnadnit přístup k informacím. Piráti předložili připomínky, jak to zlepšit. V opačném případě nebude naplněn úkol vlády, která ve svých prohlášení přikládá transparentci a svobodnému přístupu k informacím prioritu.

Tento návrh vzhledem k zařazeným legislativním změnám zákazu poskytování informací na bankovních účtech veřejných institucí a zákazu poskytování informací z neveřejných jednání považujeme za útok na Českou pirátskou stranu, která v těchto věcech vede soudní spory s Ministerstvem financí (nástupcem České konsolidační agentury) a Nejvyšším kontrolním úřadem.

Změny v hmotném právu [Obr: (i) v modrém kroužku jako informace]
K jakému okruhu informací nám musí povinný subjekt umožnit přístup

Změny k horšímu	Změny k lepšímu
<p>[Obr: Peníze] Méně informací o platech úředníků Novela ruší povinnost informovat o platech úředníků některých veřejných institucí a jejich poradců.</p> <p>[Obr: Dopis] Nezveřejňovat již poskytnutých informací Úřadům má být zrušena povinnost dávat již jednou poskytnuté informace na internet. Nemusí zveřejňovat, co dělají.</p> <p>[Obr: Instituce] Zúžení okruhu povinných subjektů Novela zavádí zcela jiné určení, kdo má poskytovat informace, některé veřejné instituce tuto povinnost ztrácí.</p> <p>[Obr: Kreditní karta] Zákaz transparentních účtů Novela zakazuje transparentní bankovní účet pro běžné výdaje, neboť ho chrání bankovní tajemství.</p> <p>[Obr: Ucho] Utajování záznamů jednání Záznamy z neveřejných jednání vlády a rady obce a jiných orgánů mají být utajeny. Zákaz poskytovat podkladová data</p> <p>[Obr: Ústa] Zrušení výkladového pravidla pro povinnosti mlčenlivost Má být zrušeno ustanovení, podle něhož lze poskytovat informace v rozsahu zákona i přes povinnost mlčenlivost. To nahrává chybným výkladům úřadů.</p>	<p>[Obr: Složka] Zveřejňování metadat Novela dává úřadům povinnost poskytovat informace včetně metadat souboru.</p> <p>[Obr: Otazník] Test veřejného zájmu Novela zavádí možnost úřadu poskytnout informace, kdykoliv úřad shledá veřejný zájem.</p> <p>[Obr: Databáze] Zveřejňování registrů Vláda má určovat, které veřejné rejstříky zveřejní pro automatické přístup k datům (umožňuje propojení obchodního rejstříku a jiných databází).</p>

Změny v procesním právu [Obr: §]

Jaké nám dává zákon prostředky k dosažení informací, jak dlouhé stanoví lhůty atd.

Změny k horšímu	Změny k lepšímu
<p>[Obr: Hodinky] Prodloužení lhůt Prodlužují se lhůty pro vyřízení žádosti o informace kvůli dotazu na zúžení žádosti a pro rozhodnutí o nečinnosti.</p> <p>[Obr: Kniha s §] Řízení se komplikuje Zákon jen nesjednocuje pojmy, což by bylo dobře, nýbrž stanoví plnou aplikaci správního řádu. Žadatelé tak nebude stačit ovládat jeden krátký zákon, ale bude muset znát dobře správní právo. Navíc mohou úřady lépe kličkovat.</p> <p>[Obr: Peníze s kamenem] Zhoršení postavení žadatele Úřad může vynechat informace o obchodním tajemství, systém hrazení nákladů se komplikuje.</p> <p>[Obr: http://] Odkaz na zveřejněnou informaci Žadatelé e-mailem jsou znevýhodněni, úřad jim může poslat jen odkaz.</p> <p>[Obr: policejní odznak] Vyčlenění poskytování informací o trestním řízení Informace o trestním řízení budou nadále poskytovány podle zvláštního zákona, který neobsahuje tak příznivou úpravu jako zákon 106.</p> <p>[Obr: Papír] Zmenšení rozsahu výroční zprávy Zákon zrušuje povinnost uvádět ve výroční zprávě údaje o tom, jak často byl úřad nečinný při poskytování informací.</p>	<p>[Obr: Prst ukazující dolů] Informační příkaz Pokud úřad informace neposkytuje, nadřízený úřad mu může uložit, aby informace poskytl, jinak hrozí exekuce.</p> <p>[Obr: Peníze] Neplacení nákladů za rozsáhlé vyhledávání Varianta I návrhu počítá s odstraněním povinnosti žadatele uhradit náklady na mimořádně rozsáhlé vyhledávání. Vedle toho varianta II zavádí složitý systém úhrad navíc doplněný zálohami.</p>

Doplňující návrhy Pirátů, které nejsou v materiálu ministerstva

Vize:

„Svobodný přístup k informacím je bezprostřední, okamžitý přístup k informacím, kde žadatel nečeká na informace roky, ale má je na několik kliknutí k dispozici.“

Změny k lepšímu

Nadřízený správní orgán veřejných institucí

Veřejné instituce jako Dopravní podnik hlavního města Prahy by nadále neměly jako nadřízeného svého ředitele, ale ministerstvo vnitra nebo krajský úřad.

Poskytování výsledků placených z veřejných zdrojů

Všechna autorská díla placená z veřejných zdrojů jako třeba články placené z grantů by musely být poskytnuty, pokud by na to měl povinný subjekt oprávnění.

Zahrnutí politických stran a kolektivních správců mezi povinné subjekty

Řada organizací, které hospodaří s veřejnými prostředky nemusí poskytovat téměř žádné informace veřejnosti. Navrhujeme, aby kolektivní správci jako OSA, Dilia a Intergram (vybírají ze zákona poplatky za všechny autory, i které nezastupují), a politické strany (které hospodaří se státním příspěvkem) museli poskytovat informace v tomto rozsahu.

Poskytování informací o platech manažerů veřejných institucí

Podle současného zákona není možné požadovat například informace o platu a odměnách ředitele ČEZu, který je z většiny ovládán státem. To navrhujeme změnit.

Rozšíření okruhu povinně zveřejňovaných materiálů

Navrhujeme na Internetu zveřejňovat oznámení podle zákona o střetu zájmů, informace o veřejných zakázkách, účetnictví veřejných institucí a organizačních složek státu, zveřejňovat informace o veřejném majetku a dispozicích s ním a zveřejňovat hlasování zastupitelů obcí a krajů.

Úřad pro svobodný přístup k informacím

Navrhujeme zřídit úřad pro svobodný přístup k informacím v čele s informačním komisařem jako ústřední orgán pro povinné zveřejňování informací, které je v moderní demokracii nezbytností. Úřad by byl nadřízeným orgánem všech odvolacích orgánů, stanovoval by seznam povinně zveřejňovaných informací pro různé typy úřadů a veřejných institucí a nestranně dohlížel nad dodržováním zákona.